

Activitats de tutoria

Mentoring activities

Actividades de tutoría

Laura López Veny

CP Sa Bodega

Elena García Morell

egmontinyent@hotmail.com

CEIP Puig d'en Valls

Resum

Es presenta una selecció d'activitats de tutoria per fomentar l'autoestima, l'expressió de sentiments i emocions, l'empatia, les habilitats socials i el treball en equip entre alumnes de 3 a 12 anys. L'objectiu del projecte és proporcionar al professorat d'una eina que els ajudi a donar resposta als problemes quotidians que es donen dins l'aula. Totes les activitats estan fonamentades amb criteris psicopedagògics i lúdics. El joc, les situacions informals, l'espontaneïtat, la creativitat, etc., són aspectes a través dels quals els tutors/tutores, proposaran les activitats per a fer-les més motivadores i així desenvolupar els objectius proposats.

Paraules Clau

Expressió lliure, sentiment, desenvolupament afectiu, socialització, autoestima, empatia, tutoria, activitats dirigides

Abstract

This work presents a range of mentoring activities to promote self-esteem, the expression of feelings and emotions, empathy, social skills and teamwork among students 3 to 12 years old. The project's objective is to provide teachers with a tool to help them respond to everyday problems in the classroom. All the activities are based on psycho-educational and recreational criteria. Games, informal situations, spontaneity and creativity, etc. are areas through which the mentors propose activities to make them more motivating and thus, develop the proposed objectives.

Keywords

Self-esteem, directed activities, affective development, empathy, free expression, feeling, socialization, tutorial

Resumen

Se presenta una selecció de activitats de tutoria para fomentar la autoestima, la expresió de sentiments y emociones, la empatia, las habilidades sociales y el trabajo en equipo entre alumnos de 3 a 12 años. El objetivo del proyecto es proporcionar al profesorado una herramienta que les ayude a dar respuesta a los problemas cotidianos que se dan dentro del aula. Todas las actividades están fundamentadas con criterios psicopedagógicos y lúdicos. El juego, las

situaciones informales, la espontaneidad, la creatividad, etc., son aspectos a través de los cuales los tutores y tutoras, propondrán las actividades para hacerlas más motivadoras y así desarrollar los objetivos propuestos.

Palabras Clave

Autoestima, actividades dirigidas, desarrollo afectivo, empatia, expresió libre, sentimiento, socialización, tutoria

1. JUSTIFICACIÓ

El motiu que ens va animar a fer aquest recull d'activitats va ser la demanda que hi va haver dels mestres de la nostra escola, el CP Puig d'en Valls (Eivissa), a l'equip de suport del centre. Volien conèixer activitats útils per solucionar una sèrie de problemes que havien detectat a les aules.

- L'objectiu principal d'aquest treball és crear un document àgil per als centres d'educació infantil i primària en el qual els tutors trobin una ajuda per a la funció tutorial, la qual és una feina molt important que, de vegades, no està reconeguda ni valorada.
- Aquest projecte pretén donar resposta a les demandes dels tutors per solucionar els problemes quotidians que es donen a l'aula.
- Volem donar suport als tutors (orientant-los i assessorant-los) mitjançant activitats pràctiques que alhora siguin divertides i motivadores per als alumnes i que intentin solucionar els problemes del grup classe.
- Les activitats han de tenir un caràcter educatiu, terapèutic (si és necessari) i fonamentat psicopedagògicament.
- Cal contribuir a desenvolupar i potenciar les competències bàsiques dels alumnes, orientar-los amb la finalitat d'aconseguir-ne la maduresa i l'autonomia, i ajudar-los a prendre futures decisions amb referència a aspectes personals, acadèmics i pro-

fessionals. Aquestes activitats han de permetre que els alumnes puguin donar resposta a diferents apartats de la seva educació integral que, habitualment, queden fora de la programació de les àrees, amb la finalitat de completar aspectes formatius de la seva personalitat.

- Cal detectar necessitats: s'ha de fer un diagnòstic de les necessitats detectades en relació amb l'entorn sociocultural, el centre i els alumnes.
- Les activitats han de ser un projecte viable, que compleixi les expectatives dels tutors, que doni resposta a les seves necessitats respecte a la funció tutorial amb els alumnes i que sigui pràctic i fàcil d'emprar.
- S'han d'aplicar les activitats segons les necessitats del grup classe o d'alguns alumnes en particular: augmentar l'autoestima, desenvolupar habilitats socials, treballar la competència social, ensenyar a expressar sentiments, treballar l'empatia, etc.

Totes les activitats estan fonamentades en criteris psicopedagògics i lúdics. El joc, les situacions informals, l'espontaneïtat, la creativitat, etc., són aspectes a través dels quals els tutors proposaran les activitats per fer-les més motivadores i així desenvolupar els objectius proposats.

S'ha de procurar que els aprenentatges siguin significatius per als alumnes. Això serà possible si es presenten les activitats de manera divertida, funcional i eficaç i si els mestres són capaços d'anticipar-se a les dificultats que puguin sorgir. Així, la nostra

metodologia ha de caracteritzar-se per la seva flexibilitat i adaptar-se a les necessitats dels alumnes perquè aquests tinguin un paper actiu i participatiu.

Es treballarà sobre els coneixements previs, amb els quals els alumnes ja estan familiaritzats. D'aquesta manera treballarem la significativitat dels aprenentatges en funció dels coneixements anteriors, perquè es motivin, descobreixin la utilitat d'aquests aprenentatges observant quines aplicacions poden tenir a la vida real.

S'han de proporcionar als alumnes experiències d'èxit que augmentin la seva autoconfiança en relació amb les tasques escolars i les relacions personals.

La interrelació de tots els continguts de les diferents activitats d'aquest projecte permetrà un aprenentatge globalitzat que ajudarà a la generalització dels aprenentatges.

Es tracta d'un recull d'activitats enfocades a treballar a l'aula a l'hora de tutoria o quan els tutors considerin necessari. Les activitats estan adaptades a nens i nenes des dels tres anys fins als dotze. Intentam cobrir les necessitats que puguin tenir els nostres alumnes d'educació infantil i primària. Aquestes activitats són el resultat d'un treball d'investigació i adaptació de diferents referències bibliogràfiques (les quals exposarem més endavant) i la seva traducció al català per poder fer-les servir a les escoles que tenen com a llengua vehicular el català.

Cada activitat té les parts següents:

- Títol de l'activitat
- Alumnes a qui va dirigida
- Què necessitem?
- Com la farem?
- Adaptacions

Les activitats que s'exposen en el projecte tracten, entre altres temes:

- L'autoestima

- Els sentiments i les emocions
- Les habilitats socials
- Saber relacionar-se
- L'empatia
- Les diferències entre els iguals
- El treball en grup

A més, també tenim un recull d'activitats que tenen com a títol *Activitats de tutoria al pati*; com el nom indica, es tracta de jocs per treballar en grup fora de l'aula. Es pot pactar amb el grup fer una tutoria al pati una vegada al mes, per exemple el darrer divendres de cada mes. És un recurs més de què disposa el tutor per motivar els alumnes. Aquests podran gaudir de jocs amb els companys al pati.

El resultat és un projecte que pretén ser dinàmic, motivador, engrescador per a la feina dels tutors i, sobretot, molt pràctic i útil per a la feina del dia a dia a les aules. Aquest material ha de ser molt accessible a qualsevol mestre, per la qual cosa és important:

- Donar-lo a conèixer com un recurs més dels centres.
- Fer una programació anual de les activitats que es poden desenvolupar per grups, nivells i cicles, ja que moltes activitats afavoreixen la interrelació entre grups i entre iguals.

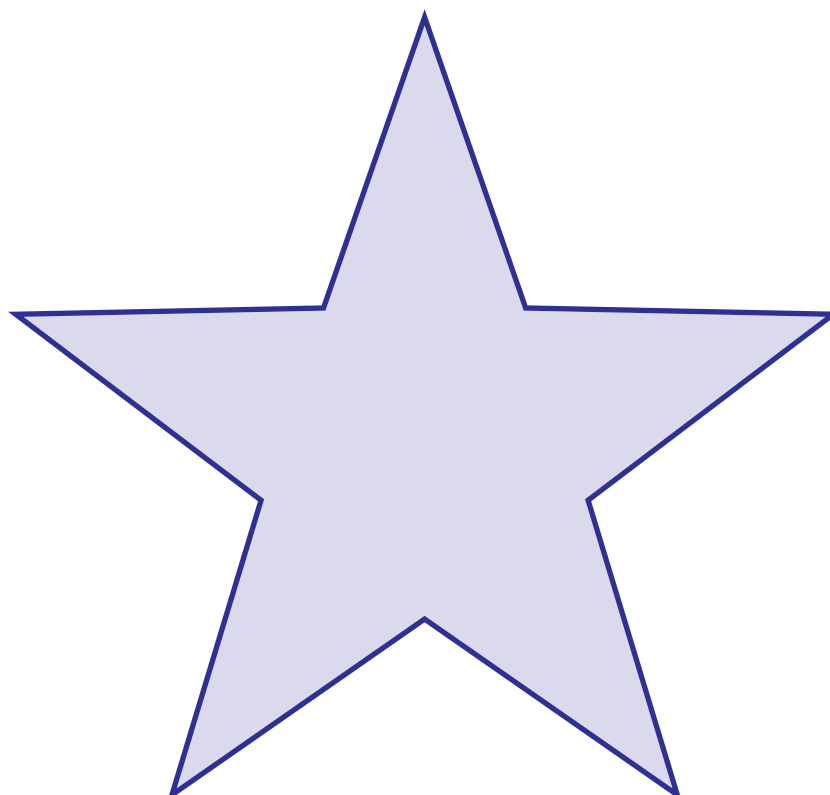
La nostra experiència amb aquest projecte és molt positiva, ja que ha tingut una bona acceptació entre els tutors de la nostra escola.

A continuació, exposarem un breu recull d'algunes activitats que es poden trobar al treball *Activitats de tutoria*. Després de les activitats que ho necessiten, hi posam les plantilles necessàries per dur a terme l'activitat a la nostra aula. En aquest recull, hi ha activitats de blocs diferents: autoestima, competència social, sentiments i emocions, etc.

Esperam que us agradin...

TÍTOL: SOM SUPERESTRELLES

QUI LA POT FER?	Alumnes de 3 a 12 anys.
QUÈ NECESSITAM?	Un full de paper groc per a cada alumne. Tisores. Ceres o colors. Perforadora (per foradar els papers). Fil. Clips. El patró d'una estrella, que donam a continuació.
COM LA FAREM?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Farem una superestrella per a cada alumne amb paper groc. 2. Els direm que tots tenim característiques úniques i especials: alguna cosa que fem bé, alguna cosa amb la qual gaudim o alguna característica del nostre cos que ens agrada. Hem de deixar que els nens comparteixin les característiques seves que consideren especials. 3. Els demanarem que es dibuixin enmig de l'estrella; després han d'escriure les seves característiques especials a les puntes de l'estrella. Les estrelles es poden decorar al gust de cada alumne. 4. Els animarem a mirar les estrelles dels companys. Després les poden penjar al sostre (les hauran de foradar amb la perforadora i posar-los un clip). També es poden aferrar a les finestres, a la paret, al tauler de suro, etc.
ADAPTACIONS	<ul style="list-style-type: none"> — Es pot posar una fotografia del nen enmig de l'estrella. — Si els alumnes encara no tenen consolidada la lectoescriptura, poden dir al mestre allò que volen que hi hagi escrit a les puntes de la seva estrella.

TÍTOL: M'AGRADARIA SER	
QUI LA POT FER?	Alumnes de 3 a 12 anys.
QUÈ NECESSITAM?	Paper. Llapis de colors. Cartolina. Grapadora.
COM LA FAREM?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Demanarem als nens si alguna vegada han volgut ser algú o alguna cosa diferent. Els deixarem que pensin uns minuts sobre qui o què els agradaria ser. 2. Després ho escriuran en una fotocòpia que els farem de la pàgina següent. Hauran de fer el dibuix del que volen ser. 3. Es poden grapar tots els treballs i fer un llibre per deixar-lo a l'aula.
ADAPTACIONS	<p>— Es poden fer les adaptacions següents:</p> <p style="padding-left: 40px;">M'agradaria que els meus pares...</p> <p style="padding-left: 40px;">M'agradaria que el meu germà / la meva germana...</p> <p style="padding-left: 40px;">M'agradaria que els amics...</p> <p style="padding-left: 40px;">M'agradaria que el mestre...</p> <p>— Els alumnes d'educació infantil poden fer dibuixos. El mestre pot apuntar allò que li diguin els alumnes.</p>

EXEMPLE

M'AGRADARIA SER...

COM.....

PERQUÈ.....

.....

.....

.....

M'AGRADARIA QUE ELS MEUS PARES

.....

.....

M'AGRADARIA QUE EL MEU GERMÀ / LA MEVA GERMANA

.....

.....

.....

M'AGRADARIA QUE ELS AMICS

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

TÍTOL: SEGUIR INSTRUCCIONS

QUI LA POT FER?	Alumnes de 3 a 6 anys.
QUÈ NECESSITAM?	Una targeta de cartolina verda i una de vermella per a cada alumne. Les instruccions que hi ha a la pàgina següent.
COM LA FAREM?	<p>El mestre explicarà el joc:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Jugarem a un joc que s'anomena seguir instruccions. — Jo diré a un amigueta que faci una cosa i ell escoltarà amb molta atenció i després la farà. — Donaré a cada amigueta unes instruccions i la resta farà d'àrbitres, és a dir, direu si les ha fetes bé o no. — Per fer-ho, us repartiré una targeta verda i una altra de vermella perquè les aixequiu segons com ho hagin fet. <p>Ens fixarem tant en l'alumne que ha seguit les instruccions com en la resta que fan d'àrbitres, per comprovar si han estat atents al que ha fet el company.</p>
ADAPTACIONS	<ul style="list-style-type: none"> — Dependent de l'edat dels alumnes, es pot fer amb una, dues o més instruccions. — En aquest joc es poden utilitzar imatges amb les instruccions que han de seguir per si hi ha algun alumne que ho necessita. Es poden fer fotos en les quals ell aparegui. En aquest cas, pot donar-les instruccions als companys, ja que no ha de llegir. — Les targetes també poden tenir una cara contenta per dir que ho han fet bé i una cara trista per dir que han d'escoltar més. — Es poden emprar les fotos dels alumnes per indicar l'ordre que s'ha de seguir i que estiguin atents per veure a qui tocarà. Les fotos poden estar dins una capsa. <p>A continuació hi ha un model que es pot seguir per treballar aquesta activitat a l'aula. Les targetes es poden aferrar a una cartolina, plastificar-la i que quedi a l'aula.</p>

EL JOC AMB IMATGES SERIA:

AIXEQUEU EL PEU ESQUERRE

LES TARGETES:

UNA INSTRUCCIÓ:

AIXECA'T

**PICA DE
MANS**

**AIXECA
UNA MÀ**

**AIXECA
LES DUES
MANS**

**TOCA'T
EL NAS**

**TAPA'T
ELS ULLS**

**TOCA'T
UNA
ORELLA**

**TOCA EL
NAS AL
COMPANY**

**PICA DE
MANS
DUES
VEGADES**

TÍTOL: A LA RECERCA DEL CONSENS	
QUI LA POT FER?	De 6 a 12 anys.
QUÈ NECESSITAM?	Retoladors o llapis. Fotocòpia del qüestionari.
COM LA FAREM?	<p>El mestre reparteix el document Exercici per arribar a un consens sense votació, on hi ha les instruccions que s'han de seguir a cada fase de l'activitat.</p> <p>1. Treball personal: 10 minuts.</p> <p>S'ha de llegir cadascuna de les AFIRMACIONS i indicar-hi acord o desacord de la següent manera:</p> <p>— Hi estic totalment d'acord = SÍ</p> <p>— No hi estic gens d'acord = NO</p> <p>— Ho admetria amb matisos = X</p> <p>2. Treball en grup: 40 minuts.</p> <p>La tasca consisteix a veure si hi ha semblances entre el que ha assenyalat cada alumne en les diferents afirmacions i REELABORAR en grup totes les afirmacions en què no hi ha coincidència fins a aconseguir una formulació ACCEPTADA PER TOTS I CADASCUN DELS MEMBRES DEL GRUP. Ha de fer-se per CONSENS, sense votacions.</p> <p>3. Diàleg en gran grup:</p> <p>Cada grup exposa en quines afirmacions s'han posat d'acord i escriu a la pissarra com les ha formulades.</p> <p>Diàleg sobre el que ha succeït en els grups:</p> <p>— Quins factors han facilitat la decisió per consens?</p> <p>— Quines dificultats s'han trobat? Com les han superades?</p> <p>— Quina aplicació té això en les decisions que prenem a la classe?</p>

AFIRMACIONS

1. La millora de la societat només és possible mitjançant la violència.	SI	NO	X
2. La televisió és un excel·lent mitjà de formació dels nens i els joves. Per això, és molt bo mirar la televisió moltes hores.	SI	NO	X
3. La preocupació de la societat per l'augment del consum de drogues entre els joves és exagerada.	SI	NO	X
4. Quan a una classe o a un grup hi ha problemes, el millor és que tots (mestres, pares i alumnes) compleixin estrictament les normes de disciplina del centre.	SI	NO	X
5. Les notes són un bon sistema per qualificar l'esforç real que ha fet un alumne.	SI	NO	X
6. En la situació actual és impossible que els mestres i els alumnes tinguin relacions cordials i amistoses.	SI	NO	X
7. Quan un alumne té problemes, la millor cosa per solucionar-los és parlar amb els pares o amb una persona gran de la seva confiança.	SI	NO	X
8. Els delegats de la classe fan una feina necessària i eficaç per a la resta de companys.	SI	NO	X

TÍTOL: AFRONTAR EL DIA	
QUI LA POT FER?	Alumnes de 3 a 12 anys.
QUÈ NECESSITAM?	Fotocòpia de les expressions facials d'abans. Cartolina. Adhesiu. Tisores. Retoladors o llapis de colors. Un sobre per cada dos alumnes.
COM LA FAREM?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Escriurem «COM ET SENTS?» a la part superior de la cartolina. 2. Retallarem els sobres per la meitat. Els aferrarem a la cartolina per fer-hi butxaques. Després escriurem el nom de cada alumne a cada butxaca. 3. Retallarem les expressions facials de la fotocòpia i les posarem en una capsa al costat de la cartolina. Les podem plastificar perquè no es rompin amb facilitat. 4. Quan els alumnes arribin a l'escola cada dia, poden agafar l'expressió facial que representi com se senten aquell dia. La posaran a la seva «butxaca».
ADAPTACIONS	Aquesta activitat pot servir per parlar dels seus sentiments. A l'educació infantil, s'utilitzarà aquest recurs per fer l'assemblea.

COM ET SENTS AVUI?

CARLA

MIQUEL

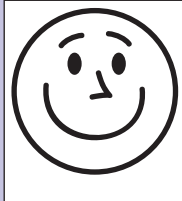
ARIADNA

AINA

TONI

JOAN

CARTONS PER POSAR AL SOBRE

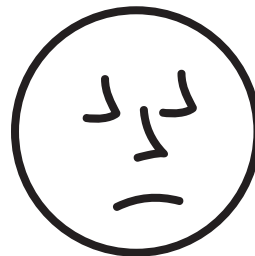
FELIÇ

TRIST

ENFADAT

ADORMIT

FELIÇ

TRIST

ENFADAT

ADORMIT

TÍTOL: PROGRAMA D'ADOPCIÓ	
QUI LA POT FER?	Alumnes de 3 a 12 anys.
QUÈ NECESSITAM?	No es necessita res.
COM LA FAREM?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Per a aquest joc, s'han d'associar una classe de nens petits i una altra de grans. 2. Farem parelles d'un nen gran i un nen petit per ser «amics especials». 3. Es poden programar visites setmanals o quinzenals que durin entre 30 i 45 minuts. Els grans poden crear contes per als seus petits amics, fer-los una representació de titelles, jugar amb ells, etc. Els petits poden cantar cançons per als grans, jugar amb ells, ensenyar-los la seva aula, etc. 4. S'haurà de ser creatiu per fer d'aquest un temps divertit i significatiu en el qual els nens de diferents edats puguin aprendre i fer plans junts.
ADAPTACIONS	<ul style="list-style-type: none"> — Es pot crear un «amic de conte», i que els nens grans i els petits llegeixin junts. — Es pot establir un programa de tutoria en què els grans ajudin els petits en les seves tasques.

2. BIBLIOGRAFIA

- Carpa Casajuana, A. (1999). *Habilitats socials i educació de valors des de l'acció tutorial*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Cascón Soriano, F. (1990). *La alternativa del juego II*. Autor-Editor.
- Cascón Soriano, P., & Martín Beristain, C. (1995). *La alternativa del juego I*. Proyectos y Producciones Editoriales Cyan, SL.
- Castaño Fernández, J. (2001). *Juegos y estrategias para la mejora de la dinámica de grupos*. Editorial Wanceulen.
- Garaigordobil Landezabal, M. (1993). *Juego cooperativo y socialización en el aula*. Seco Olea Ediciones, SL.
- Gasten, R., & Carothers, J. (1994). *Juegos de autoestima*. Editora El Manglar.
- Guitart, R. M. (1990). *101 juegos no competitivos*. Barcelona: Graó.
- Feldman, J. R. (2000). *Autoestima. ¿Cómo solucionarla? Juegos, actividades, recursos, experiencias creativas...* Madrid: Ed. Nancea.
- Jares, X. R. (1992). *El placer de jugar juntos. Nuevas técnicas y juegos cooperativos*. Madrid: CCS.

- Moreno, A. (2005). *Sentir i pensar. Programa d'intel·ligència emocional per a nens i nenes de 3 a 5 anys. Educació infantil*. Barcelona: Editorial Cruïlla.
- Omeñaca Cilla, R., & Ruiz Omeñaca, J. V. (1999). *Juegos cooperativos y educación física*. Barcelona: Paidotribo.
- Orlick, T. (1978). *Juegos y deportes cooperativos (desafíos divertidos sin competición)*. Madrid: Popular.
- Orlick, T. (1990). *Libres para cooperar, libres para crear*. Barcelona: Paidotribo.
- Pla d'Acció Tutorial del CP Puig d'en Valls (Eivissa).
- Román Sánchez, J. M., & Saiz Manzanares, M. C. (2007). *Programa de entrenamiento cognitivo para niños pequeños*. 6a ed. Madrid: Editorial CEPE.
- Segura, M., & Arcas, M. (2008). *Relacionarnos bien. Programa de competencia social para niñas y niños de 4 a 12 años*. Madrid: Editorial Narcea.

Per accedir al projecte d'innovació educativa exposat en aquest article, pitgeu el següent enllaç:

<http://www.doredin.mec.es/documentos/01220101010689.pdf>

Nota: La revista Innov[IB] no es responsabilitza de les possibles errades gramaticals, ortogràfiques, tipogràfiques i de contingut del document que voleu descarregar

Per citar aquest article:

López Veny, L., & García Morell, E. (2010). Activitats de tutoria. *Innov[IB]. Recursos i Recerca Educativa de les Illes Balears*, 1. 264-278. Obtingut de <http://www.innovib.cat/numero-1/pdfs/17-pre-op.pdf>

ISSN: 2172-587X

